.. അഷ്ടമഃ സർഗഃ ..

ശ്രീമഹാദേവ ഉവാച
രാമോ മായാവിനം ഹത്വാ രാക്ഷസം കാമരൂപിണം .
പ്രതസ്ഥേ സ്വാശ്രമം ഗന്തും തതോ ദൂരാദ്ദദർശ തം .. 1..

ആയാന്തം ലക്ഷ്മണം ദീനം മുഖേന പരിശുഷ്യതാ .
രാഘവശ്ചിന്തയാമാസ സ്വാത്മന്യേവ മഹാമതിഃ .. 2..

ലക്ഷ്മണസ്തന്ന ജാനാതി മായാസീതാം മയാ കൃതാം .
ജ്ഞാത്വാപ്യേനം വഞ്ചയിത്വാ ശോചാമി പ്രാകൃതോ യഥാ .. 3..

യദ്യഹം വിരതോ ഭൂത്വാ തൂഷ്ണീം സ്ഥാസ്യാമി മന്ദിരേ .
തദാ രാക്ഷസകോടീനാം വധോപായഃ കഥം ഭവേത് .. 4..

യദി ശോചാമി താം ദുഃഖസന്തപ്തഃ കാമുകോ യഥാ .
തദാ ക്രമേണാനുചിന്വൻ സീതാം യാസ്യേഽസുരാലയം .
രാവണം സകുലം ഹത്വാ സീതാമഗ്നൗ സ്ഥിതാം പുനഃ .. 5..

മയൈവ സ്ഥാപിതാം നീത്വാ യാതായോധ്യാമതന്ദ്രിതഃ .. 6..

അഹം മനുഷ്യഭാവേന ജാതോഽസ്മി ബ്രഹ്മണാർഥിതഃ .
മനുഷ്യഭാവമാപന്നഃ കിഞ്ചിത്കാലം വസാമി കൗ .
തതോ മായാമനുഷ്യസ്യ ചരിതം മേഽനുശൃണ്വതാം .. 7..

മുക്തിഃ സ്യാദപ്രയാസേന ഭക്തിമാർഗാനുവർതിനാം .
നിശ്ചിത്യൈവം തദാ ദൃഷ്ട്വാ ലക്ഷ്മണം വാക്യമബ്രവീത് .. 8..

കിമർഥമാഗതോഽസി ത്വം സീതാം ത്യക്ത്വാ മമ പ്രിയാം .
നീതാ വാ ഭക്ഷിതാ വാപി രാക്ഷസൈർജനകാത്മജാ .. 9..

ലക്ഷ്മണഃ പ്രാഞ്ജലിഃ പ്രാഹ സീതായാ ദുർവചോ രുദൻ .
ഹാ ലക്ഷ്മണേതി വചനം രാക്ഷസോക്തം ശ്രുതം തയാ .. 10..

ത്വദ്വാക്യസദൃശം ശ്രുത്വാ മാം ഗച്ഛേതി ത്വരാബ്രവീത് .
രുദന്തീ സാ മയാ പ്രോക്താ ദേവി രാക്ഷസഭാഷിതം .
നേദം രാമസ്യ വചനം സ്വസ്ഥാ ഭവ ശുചിസ്മിതേ .. 11..

ഇത്യേവം സാന്ത്വിതാ സാധ്വീ മയാ പ്രോവാച മാം പുനഃ .
യദുക്തം ദുർവചോ രാമ ന വാച്യം പുരതസ്തവ .. 12..

കർണൗ പിധായ നിർഗത്യ യാതോഽഹം ത്വാം സമീക്ഷിതും .. 13..

രാമസ്തു ലക്ഷ്മണം പ്രാഹ തഥാപ്യനുചിതം കൃതം .
ത്വയാ സ്ത്രീഭാഷിതം സത്യം കൃത്വാ ത്യക്താ ശുഭാനനാ .
നീതാ വാ ഭക്ഷിതാ വാപി രാക്ഷസൈർനാത്ര സംശയഃ .. 14..

ഇതി ചിന്താപരോ രാമഃ സ്വാശ്രമം ത്വരിതോ യയൗ .
തത്രാദൃഷ്ട്വാ ജനകജാം വിലലാപാതിദുഃഖിതഃ .. 15..

ഹാ പ്രിയേ ക്വ ഗതാസി ത്വം നാസി പൂർവവദാശ്രമേ .
അഥവാ മദ്വിമോഹാർഥം ലീലയാ ക്വ വിലീയസേ .. 16..

ഇത്യാചിന്വൻ വനം സർവം നാപശ്യജ്ജാനകീം തദാ .
വനദേവ്യഃ കുതഃ സീതാം ബ്രുവന്തു മമ വല്ലഭാം .. 17..

മൃഗാശ്ച പക്ഷിണോ വൃക്ഷാ ദർശയന്തു മമ പ്രിയാം .
ഇത്യേവം വിലപന്നേവ രാമഃ സീതാം ന കുത്രചിത് .. 18..

സർവജ്ഞഃ സർവഥാ ക്വാപി നാപശ്യദ്രഘുനന്ദനഃ .
ആനന്ദോഽപ്യന്വശോചത്താമചലോഽപ്യനുധാവതി .. 19..

നിർമമോ നിരഹങ്കാരോഽപ്യഖണ്ഡാനന്ദരൂപവാൻ .
മമ ജായേതി സീതേതി വിലലാപാതിദുഃഖിതഃ .. 20..

ഏവം മായാമനുചരന്നസക്തോഽപി രഘൂത്തമഃ .
ആസക്ത ഇവ മൂഢാനാം ഭാതി തത്ത്വവിദാം ന ഹി .. 21..

ഏവം വിചിന്വൻ സകലം വനം രാമഃ സലക്ഷ്മണഃ .
ഭഗ്നം രഥം ഛത്രചാപം കൂബരം പതിതം ഭുവി .. 22..

ദൃഷ്ട്വാ ലക്ഷ്മണമാഹേദം പശ്യ ലക്ഷ്മണ കേനചിത് .
നീയമാനാം ജനകജാം തം ജിത്വാന്യോ ജഹാര താം .. 23..

തതഃ കഞ്ചിദ്ഭുവോ ഭാഗം ഗത്വാ പർവതസന്നിഭം .
രുധിരാക്തവപുർദൃഷ്ട്വാ രാമോ വാക്യമഥാബ്രവീത് .. 24..

ഏഷ വൈ ഭക്ഷയിത്വാ താം ജാനകീം ശുഭദർശനാം .
ശേതേ വിവിക്തേഽതിതൃപ്തഃ പശ്യ ഹന്മി നിശാചരം .. 25..

ചാപമാനയ ശീഘ്രം മേ ബാണം ച രഘുനന്ദന .
തച്ഛ്രുത്വാ രാമവചനം ജടായുഃ പ്രാഹ ഭീതവത് .. 26..

മാം ന മാരയ ഭദ്രം തേ മ്രിയമാണം സ്വകർമണാ .
അഹം ജടായുസ്തേ ഭാര്യാഹാരിണം സമനുദ്രുതഃ .. 27..

രാവണം തത്ര യുദ്ധം മേ ബഭൂവാരിവിമർദന .
തസ്യ വാഹാൻ രഥം ചാപം ഛിത്ത്വാഹം തേന ഘാതിതഃ .. 28..

പതിതോഽസ്മി ജഗന്നാഥ പ്രാണാൻസ്ത്യക്ഷ്യാമി പശ്യ മാം .
തച്ഛ്രുത്വാ രാഘവോ ദീനം കണ്ഠപ്രാണം ദദർശ ഹ .. 29..

ഹസ്താഭ്യാം സംസ്പൃശൻ രാമോ ദുഃഖാശ്രുവൃതലോചനഃ .. 30..

ജടായോ ബ്രൂഹി മേ ഭാര്യാ കേന നീതാ ശുഭാനനാ .
മത്കാര്യാർഥം ഹതോഽസി ത്വമതോ മേ പ്രിയബാന്ധവഃ .. 31..

ജടായുഃ സന്നയാ വാചാ വക്ത്രാദ്രക്തം സമുദ്വമൻ .
ഉവാച രാവണോ രാമ രാക്ഷസോ ഭീമവിക്രമഃ .. 32..

ആദായ മൈഥിലീം സീതാം ദക്ഷിണാഭിമുഖോ യയൗ .
ഇതോ വക്തും ന മേ ശക്തിഃ പ്രാണാൻസ്ത്യക്ഷ്യാമി തേഽഗ്രതഃ .. 33..

ദിഷ്ട്യാ ദൃഷ്ടോഽസി രാമ ത്വം മ്രിയമാണേന മേഽനഘ .
പരമാത്മാസി വിഷ്ണുസ്ത്വം മായാമനുജരൂപധൃക് .. 34..

അന്തകാലേഽപി ദൃഷ്ട്വാ ത്വാം മുക്തോഽഹം രഘുസത്തമ .
ഹസ്താഭ്യാം സ്പൃശ മാം രാമ പുനര്യാസ്യാമി തേ പദം .. 35..

തഥേതി രാമഃ പസ്പർശ തദംഗം പാണിനാ സ്മയൻ .
തതഃ പ്രാണാൻ പരിത്യജ്യ ജടായുഃ പതിതോ ഭുവി .. 36..

രാമസ്തമനുശോചിത്വാ ബന്ധുവത് സാശ്രുലോചനഃ .
ലക്ഷ്മണേന സമാനായ്യ കാഷ്ഠാനി പ്രദദാഹ തം ..37..

സ്നാത്വാ ദുഃഖേന രാമോഽപി ലക്ഷ്മണേന സമന്വിതഃ .
ഹത്വാ വനേ മൃഗം തത്ര മാംസഖണ്ഡാൻ സമന്തതഃ .. 38..

ശാദ്വലേ പ്രാക്ഷിപദ്രാമഃ പൃഥക് പൃഥഗനേകധാ .
ഭക്ഷന്തു പക്ഷിണഃ സർവേ തൃപ്തോ ഭവതു പക്ഷിരാട് .. 39..

ഇത്യുക്ത്വാ രാഘവഃ പ്രാഹ ജടായോ ഗച്ഛ മത്പദം .
മത്സാരൂപ്യം ഭജസ്വാദ്യ സർവലോകസ്യ പശ്യതഃ .. 40..

തതോഽനന്തരമേവാസൗ ദിവ്യരൂപധരഃ ശുഭഃ .
വിമാനവരമാരുഹ്യ ഭാസ്വരം ഭാനുസന്നിഭം .. 41..

ശംഖചക്രഗദാപദ്മകിരീടവരഭൂഷണൈഃ .
ദ്യോതയൻ സ്വപ്രകാശേന പീതാംബരധരോഽമലഃ .. 42..

ചതുർഭിഃ പാർഷദൈർവിഷ്ണോസ്താദൃശൈരഭിപൂജിതഃ .
സ്തൂയമാനോ യോഗിഗണൈഃ രാമമാഭാഷ്യ സത്വരഃ .
കൃതാഞ്ജലിപുടോ ഭൂത്വാ തുഷ്ടാവ രഘുനന്ദനം .. 43..

ജടായുരുവാച
അഗണിതഗുണമപ്രമേയമാദ്യം
സകലജഗത്സ്ഥിതിസംയമാദിഹേതും .
ഉപരമപരമം പരാത്മഭൂതം
സതതമഹം പ്രണതോഽസ്മി രാമചന്ദ്രം .. 44..

നിരവധിസുഖമിന്ദിരാകടാക്ഷം
ക്ഷപിതസുരേന്ദ്രചതുർമുഖാദിദുഃഖം .
നരവരമനിശം നതോഽസ്മി രാമം
വരദമഹം വരചാപബാണഹസ്തം .. 45..

ത്രിഭുവനകമനീയരൂപമീഡ്യം
രവിശതഭാസുരമീഹിതപ്രദാനം .
ശരണദമനിശം സുരാഗമൂലേ
കൃതനിലയം രഘുനന്ദനം പ്രപദ്യേ .. 46..

ഭവവിപിനദവാഗ്നിനാമധേയം
ഭവമുഖദൈവതദൈവതം ദയാലും .
ദനുജപതിസഹസ്രകോടിനാശം
രവിതനയാസദൃശം ഹരിം പ്രപദ്യേ .. 47..

അവിരതഭവഭാവനാതിദൂരം
ഭവവിമുഖൈർമുനിഭിഃ സദൈവ ദൃശ്യം .
ഭവജലധിസുതാരണാംഘ്രിപോതം
ശരണമഹം രഘുനന്ദനം പ്രപദ്യേ .. 48..

ഗിരിശഗിരിസുതാമനോനിവാസം
ഗിരിവരധാരിണമീഹിതാഭിരാമം .
സുരവരദനുജേന്ദ്രസേവിതാംഘ്രിം
സുരവരദം രഘുനായകം പ്രപദ്യേ .. 49..

പരധനപരദാരവർജിതാനാം
പരഗുണഭൂതിഷു തുഷ്ടമാനസാനാം .
പരഹിതനിരതാത്മനാം സുസേവ്യം
രഘുവരമംബുജലോചനം പ്രപദ്യേ .. 50..

സ്മിതരുചിരവികാസിതാനനാബ്ജ-
മതിസുലഭം സുരരാജനീലനീലം .
സിതജലരുഹചാരുനേത്രശോഭം
രഘുപതിമീശഗുരോർഗുരും പ്രപദ്യേ .. 51..

ഹരികമലജശംഭുരൂപഭേദാത്-
ത്വമിഹ വിഭാസി ഗുണത്രയാനുവൃത്തഃ .
രവിരിവ ജലപൂരിതോദപാത്രേ-
ഷ്വമരപതിസ്തുതിപാത്രമീശമീഡേ .. 52..

രതിപതിശതകോടിസുന്ദരാംഗം
ശതപഥഗോചരഭാവനാവിദൂരം .
യതിപതിഹൃദയേ സദാ വിഭാതം
രഘുപതിമാർതിഹരം പ്രഭും പ്രപദ്യേ .. 53..

ഇത്യേവം സ്തുവതസ്തസ്യ പ്രസന്നോ്ഭൂദ്രഘൂത്തമഃ .
ഉവാച ഗച്ഛ ഭദ്രം തേ മമ വിഷ്ണോഃ പരം പദം .. 54..

ശൃണോതി യ ഇദം സ്തോത്രം ലിഖേദ്വാ നിയതഃ പഠേത് .
സ യാതി മമ സാരൂപ്യം മരണേ മത്സ്മൃതിം ലഭേത് .. 55..

ഇതി രാഘവഭാഷിതം തദാ
ശ്രുതവാൻ ഹർഷസമാകുലോ ദ്വിജഃ .
രഘുനന്ദനസാമ്യമാസ്ഥിതഃ
പ്രയയൗ ബ്രഹ്മസുപൂജിതം പദം .. 56..

ഇതി ശ്രീമദധ്യാത്മരാമയണേ ഉമാമഹേശ്വരസംവാദേ
അരണ്യകാണ്ഡേ അഷ്ടമഃ സർഗഃ .. 8..